

हॅप्पी पेरेंटिंग : मूल अभ्यासच करत नाही?

डॉ. सुनील गोडबोले, बालविकास तज्ज्ञ.

सकाळ: कुटुंब (9 September 2023)

आपल्याकडे बालपणाचे दोन स्पष्ट भाग केले जातात - एक, भरपूर खेळणे आणि दोन- भरपूर अभ्यास करणे! काही मोजकी अभ्यासू मुलं सोडली, तर मुलांसाठी भरपूर खेळणं आणि 'जमल्यास' अभ्यास करणं एवढंच असतं!

परंतु 'अभ्यास आणि शिक्षण' ही आद्य भारतीय पालकांच्या मनात खोल रुजलेली संकल्पना आहे आणि तिचा भविष्यातील यशाशी थेट संबंधही आहे! पण अशावेळेस मुलाला अभ्यासाचा तिटकारा, राग, आळस असेल, तर सगळंच चुकत जातं. 'आमचं मूल हुषार आहे; पण अभ्यासच करत नाही' ही अनेक पालकांची झोप उडवणारी तक्रार असते.

मुलांना अभ्यास का करायचा नसतो?

- वयाच्या मानानं जास्त अभ्यासाचं ओझं
- अभ्यास, त्यातही एखाद-दुसरा विशिष्ट विषय, अवघड जाणं
- शाळेतील अभ्यासाची प्रचंड, न झेपणारी गती
- 'समज' थोडी कमी असणं - ज्यामुळे अभ्यास करायला जास्त वेळ लागतो
- एकाग्रता नसणं आणि चंचलता (ADHD)
- अस्थिर, अशांत कौटुंबिक वातावरण
- चुकीची संगत, किंवा इतर मुलांकडून छळणूक
- पालकांकडून कौतुक/ प्रोत्साहन न मिळणं
- सर्वोत्कृष्टतेचं कायम दडपण

मुलं अभ्यास करत नसतील, टाळत असतील, आरडाओरडा करत असतील, तर पालकांचे वेगवेगळे प्रयोग सुरू होतात- ओरडणं, मारणं, धाक दाखवणे इथपासून लालूच देणं, विनवण्या करणं, वेगवेगळे क्लासेस लावणं इत्यादी अनेक. पण 'घोड्याला पाण्यापर्यंत नेता येतं, पाणी पाजता येत नाही!' या म्हणीप्रमाणे मुलांना अभ्यासाची गोडी निर्माण होणं हे महत्त्वाचं.

अभ्यासाची गोडी निर्माण करणं हे एका दिवसातलं कामच नाही. त्यासाठी खूप संयमानं, विचारपूर्वक काम करणं गरजेचं असतं. त्यासाठी सर्वप्रथम पालकांनी स्वतःला सांभाळलं पाहिजे. शाळेतल्या शिक्षकांशी बोलून, नक्की काय समस्या येत आहेत हे समजून घेतलं पाहिजे. मुलांशीसुद्धा ताण न देता, सहज बोलून त्याच्या/तिच्या समस्या समजून घेतल्या पाहिजेत. आपला व आपल्या मुलाचा रोजचा दिनक्रम समजून काही विशिष्ट उपाय, कालबद्ध पद्धतीनं राबवले, तर मुलांना अभ्यास करण्याची सवय नक्की लागेल. असेच काही उपाय आपण पुढील भागात बघू!

(लेखक ज्येष्ठ बालविकासतज्ज्ञ आहेत.)

www.chiranjeevgodbole.com